

STORTINGET

Representantforslag 235 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde

Dokument 8:235 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde om å ta strategiske grep for å gjøre Norge til en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens

Til Stortinget

Bakgrunn

Vi står ved inngangen til en ny teknologisk epoke der kunstig intelligens vil endre grunnleggende trekk ved økonomi, arbeidsliv, offentlig forvaltning og samfunnssikkerhet. Norges evne til å hevde seg i dette landskapet avgjøres ikke av antall strategier eller regulatoriske grep, men av hvor raskt og målrettet man klarer å mobilisere kapital, kompetanse og tillit.

Internasjonale aktører beveger seg raskt. Mens EU fokuserer på regulering, investerer USA og Kina massivt i egne språkmodeller, datasett og superdatakapasitet. Norge har unike fortrinn i vår tillitskultur, våre teknologimiljøer og vår kompetente forvaltning – men risikerer å bli en passiv mottaker av andres løsninger dersom man ikke handler nå.

I en tid med økende geopolitiske spenninger og raske teknologiske endringer er det avgjørende at Norge styrker sin nasjonale suverenitet og teknologiske kapasitet. KI-teknologi kan gi Norge en strategisk fordel i å sikre kritisk infrastruktur, støtte forsvarsoperasjoner og møte nye trusler. Norges evne til å håndtere nye trusselbilder, inkludert cybertrusler, og til å utvikle mer fleksible og effektive forsvarssystemer, må sikres. For å møte disse utfordringene må Norge investere i og utvikle en

nasjonal KI-infrastruktur som kan støtte både forsvar, beredskap og innovasjon.

Landet trenger ikke mer byråkrati, men sterkere verktøy for verdiskaping. Dette forslaget tar sikte på å gjøre Norge til et attraktivt, innovativt og ansvarlig land å utvikle og bruke KI i – med frihet, forutsigbarhet og strategisk statlig medvirkning der det virkelig trengs.

Forslaget har som mål å styrke Norges nasjonale KI-infrastruktur, spesielt med tanke på forsvar, nasjonal sikkerhet og innovasjon. KI-teknologi skal være et strategisk verktøy for å beskytte Norges nasjonale interesser og styrke samfunnets motstandskraft mot nye typer trusler og sårbarheter, samtidig som det gir rom for innovasjon og vekst i private og akademiske miljøer.

Forslag til tiltak

1. Statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur

Norske teknologimiljø trenger tilgang til stordata og regnekraft sammenlignet med globale aktører. For at Norge skal kunne utvikle og bruke egne språkmodeller, KI-verktøy og datasett, trengs offentlig risikoavlastning. Et statlig fond – modellert etter f.eks. Nysnø eller Investinor – kan bidra til å medfinansiere prosjekter der eierskap til data og algoritmer forblir på norske hender. Særlig viktig er tilgang til domenespesifikke datasett innen forsvar og sikkerhet, språk, helse og energi.

Tiltak: Etablere et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur.

2. Reguleringstilpasning og teknologinøytrale sandkasser

Virksomheter i Norge rapporterer at regelverk innen bl.a. helse, finans og offentlig sektor ofte hemmer eksperimentering med ny KI-teknologi. Sandkassemo-

dellen – som allerede testes i Finanstilsynet og Datatilsynet – bør utvides til flere sektorer og typer bruk. Dette kan bidra til å redusere innovasjonsbarrierer uten å svekke rettssikkerheten.

Tiltak: Etablere et nasjonalt rammeverk for midlertidige og kontrollerte unntak fra eksisterende regelverk for KI-testing i ulike sektorer.

3. Offentlige anskaffelser som innovasjonsmotor

Offentlig sektor har betydelig kjøpekraft, men anskaffelsespraksis favoriserer i dag etablerte aktører og lav risiko. For å gi norske teknologimiljøer vekstmuligheter bør staten i større grad bruke innkjøpsmakten til å fremme innovasjon.

Tiltak: Innføre en «innovasjonskvote» i offentlige budsjetter, der en andel øremerkes testkjøp og piloter av ny teknologi, særlig innen forsvar, sikkerhet, helse og utdanning.

4. Styrking av nasjonal KI-infrastruktur for forsvar og samfunnssikkerhet

Norge bør prioritere utvikling og implementering av nasjonal KI-infrastruktur, spesielt rettet mot forsvar og samfunnssikkerhet. Dette bør inkludere etablering av nasjonale skyløsninger som kan støtte både sivile og forsvarsrelaterte formål – som sikker kommunikasjon, etterretning, cyberforsvar og krisehåndtering. Videre bør investeringene knyttes opp mot Forsvarskommisjonens anbefalinger om økt digitalisering og bruk av ny teknologi i operative prosesser.

Tiltak: Etablere et nasjonalt *dual-use* compute-senter og en sikker skyplattform under norsk eierskap, med nødvendige sikkerhetsgodkjenninger og interoperabilitet med NATO-standarder. Dette må støttes av en offentlig–privat investeringsordning som muliggjør utvikling av kritisk KI-infrastruktur, med statlig risikoavlastning og forankring i langtidsplanen for forsvarssektoren (LTP). Videre foreslås en nasjonal innovasjonspool der sikkerhetsklarerte aktører får tilgang til relevant infrastruktur, datasett og samarbeid med Forsvaret. For å sikre gjennomføring og helhetlig styring anbefales det å opprette et tverrsektorielt utvalg bestående av Forsvarsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og digitale myndigheter, med ansvar for koordinering og oppfølging.

Konklusjon

Norge må velge om landet vil være en teknologisk premissleverandør eller en passiv mottaker i utviklingen av kunstig intelligens. Kunstig intelligens er ikke bare en teknologisk utfordring, men også et spørsmål om verdiskaping, sikkerhet og demokratisk kontroll. Med en ansvarlig og markedsnær tilnærming kan Norge ta en lederrolle i utviklingen og implementeringen av KI på norske premisser til norske behov.

For å styrke nasjonal sikkerhet, forsvar og innovasjon må Norge ta en aktiv rolle i implementering og videreutvikling av kunstig intelligens. Ved å legge til rette for nasjonal KI-infrastruktur, strategiske investeringer i innovasjonsmiljøer og en ansvarlig regulering av KI-teknologi kan Norge både beskytte sitt territorium og posisjonere seg som en teknologisk leder i den globale konkurransen om KI.

Dette forslaget gir konkrete verktøy for å nå dit uten å bygge nye byråkratiske strukturer, men med ambisjoner, gjennomføringskraft og strategisk statlig medvirkning der det virkelig teller.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen etablere et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur.
2. Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt rammeverk for midlertidige og kontrollerte unntak fra eksisterende regelverk for KI-testing i ulike sektorer.
3. Stortinget ber regjeringen innføre en «innovasjonskvote» i offentlige budsjetter, der en andel øremerkes testkjøp og piloter av ny teknologi, særlig innen forsvar, sikkerhet, helse og utdanning.
4. Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt *dual-use* compute-senter og en sikker skyplattform under norsk eierskap, med nødvendige sikkerhetsgodkjenninger og interoperabilitet med NATO-standarder.

10. april 2025

Christian Tybring-Gjedde

